

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. VII. An, & qualiter probent scripturæ privatæ in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

§. VII.

An, & qualiter probent scripturæ privata in specie?

plæ causæ, &c. vel confessio merè liberatoria esset, facta ab eo, qui remittere debitum potest; vel confiteatur aliquis, rem talem suam non esse, aut sit geminata confessio, vel conditionata, vel facta fuerit in ultima voluntate, &c. in quibus, uti & pluribus aliis casibus nulla requiritur expressio causæ ad valorem promissionis, donationis, aut confessionis factæ, &c.

Quod si tamen testes producti detentore scripturæ privatæ, sive de contentis in ea deponant, duo sufficiunt ad plenam probationem, etiam non subscripti. Si verò deponant non de contentis in scriptura, sed præcisè de facta ab his partibus scriptura, aut facta subscriptione, tres testes esse debent (ad cavendum melius omnem errorem) sive masculi illi sint, sive feminæ, &c. ut probent aliquid, testentur, quòd ipsis præsentibus, ac videntibus scriptura hæc à partibus scripta, vel subscripta fuerit, nisi fortassis ex authenticis scripturis aliis hæc appareat cum illis ab eodem scriptis comparata, similitudinem habere. aut ipsæ partes à se scriptam, aut subscriptam talem scripturam recognoscant, & fateantur, quibus in casibus in priore quidem semiplena fides ex comparatione tali habetur, in posteriore verò, plena fides tribuitur taliter confessis contra scribentem; quamvis aliqui probabilis velint, non omnem, qualem scilicet fidem comparatio talis, vel confessio talis faciant, prudenti iudicis arbitrio, spectatis circumstantiis relinquendum.

❖(o)❖

PRIVATÆ scripturæ tres sunt species, Apocha, vel Antapocha, Rationes, sive Liber rationum, & Epistola. Apocha, sive ut vulgò appellatur Quietancia, Quittung / quæ creditor fatetur, sibi solutum à debitore debitum; & Antapocha, sive scriptura, quæ debitor fatetur, tantum censum v. g. se solvisse, quantum debebat; quæ creditori à debitore datur, sicut illa debitori datur à creditore contra scribentem, aut subscribentem confessum plenè probat, aliis tamen præjudicium nullum facit, ut dictum, ad cavendas multas fraudes; si autem pars neget, se scripsisse, aut consensisse in scriptam ab alio per comparationem literarum, aut testium præsentium depositionem, juxta dicta, fides probari, & decidi debet, quæ literarum comparatio, aut testium depositio, in eo etiam casu requiritur, quo testes non autem partes, scripturæ tali subscriperunt, nisi scriptura talis ex publico Archivo, vel ex Cancellaria producta fuisset, quo in casu sine aliis adminiculis plena fides tali scripturæ haberetur.

Liber rationum, seu rationes privatæ regulariter non probant plenè pro scribente sine aliis adminiculis, seu præsumptionibus, quia aliàs quilibet sibi probationem parere posset, scribendo debitorem in his rationibus, quem voluerit, contra scribentem tamen regulariter probat, quia confessio est à parte producente facta, & ab altera parte jam præsentem approbata. Pro tertio tamen, aut contra tertium ordinariè nihil probat,

T t 3 nisi

nisi talium rationum sint locii, aut sermo sit de rationibus Mercatorum, quorum libri, suppositis certis circumstantiis, ex recepta in pluribus locis consuetudine, in foro Mercatorum, quoad negotiationes & commercia etiam plenè probant.

Epistola sive literæ missivæ regulariter pro scribente non probant, fidem tamen aliquam faciunt contra scribentem, si constet ab illo scriptam fuisse, & ab eo cui mittitur acceptatam fuisse: contra tertium tamen regulariter nihil probat ob rationes jam sæpius allatas.

§. VIII.

Quantam fidem faciat, seu quantum probandi habeat Sigillum scripturæ seu literis appositum?

Sigillum, quo scripturæ tales munitur, duplex est, publicum scilicet quod publicâ auctoritate Magistratûs alicujus vel Communitatis, apponitur; Et privatum, quo uti solet privata persona pro suis negotiis & literis expediendis. Publico sigillo si instrumentum aliquod munitur sit, plena fides huic habetur in rebus ad jurisdictionem aut officium tale sigillum apprimentium spectantibus. *c. 2. h. s.* Neque tunc alia recognitio necessaria est, cum de sigillo authentico Magistratûs constet: & hoc quidem ex recepta consuetudine; spectato tamen jure communi probabilius est, quod literæ taliter signatæ in præjudicium alterius non plenè probent, nisi in causis levioribus, quia periculum est, ne tam facilè inducatur aliquis ad falsum signandum, quàm ad falsum dicendum.

Quod si literis talibus seu scripturæ

privatæ proprium tantum persone præposita sigillum appositum sit, in præjudicium quidem apponentis plenâ fidem habet, etiam sine alia subscriptione aut propria, aut testium (quia non minus sigillum quàm subscriptioni credi potest) in nomen sigillum tale ut proprium sigillum recognoscatur, aut probetur, vel saltem in literis non exprimatur, cuius, si res conjecturis aliis aut circumstantiis hoc colligi possit: non autem in præjudicium tertii, cum non possit majorem fidem facere, quàm simplex unius testis testimonium, qui in præjudicium tertii non plenè probat: & hinc quamvis doctores Virorum omni exceptione majorum, si sigilla eorum apposita sint, talibus plenam fidem facere possint in præjudicium tertii, non minus, quàm duobus si sigilla sua hi recognoscant, & apponent) securius tamen erit, à sigillo subscriptam esse scripturam talem, ut suos characteres & literas habere sigillum, quod facilius recognosci possit.

§. IX.

De productione Instrumentorum.

Instrumenta potest utraque pars producere, ordinariè non tantum post publicationem constatam, sed etiam post publicationem attestatorum, donec in causa conclusum sit. *c. Cum dilectus 9. l. 1.* Neque enim in tali productione Instrumentorum, post publicationem attestatorum factam, periculum est alicujus subornationis, sicut esset, si liceret ad testes producere; mirum ergo non est hoc esse prohibitum, non autem illud post conclusionem verò in causa instrum.